

Ympäristöbudjetti

Vantaan kaupunkistrategian painopistealueisiin kuuluu resurssiviisas ja hiilineutraali Vantaa. Strategiaa toteuttaa resurssiviisauden tiekartta, ohjelma, joka ohjaa kaupunkia kohti ekologista kestävyyttä ja hiilineutraaliutta vuonna 2030. Resurssiviisauden tiekartassa on määritelty kaupunkikonsernin toimenpiteet hiilineutraaliuden saavuttamiseksi vuonna 2030 sekä luonnon monimuotoisuuden lisäämiseksi.

Kuntaorganisaatio voi vaikuttaa toimillaan suoraan vain osaan kaupungin kasvihuonekaasupäästöistä, mutta kaupunkisuunnittelun, sääntelyn, esimerkin ja yhteistyön avulla välillisesti kaikkiin sektoreihin.

Vantaan resurssiviisauden tiekartan toimenpiteiden seurannan ja vaikutusten arvioimiseksi kaupungissa lähdettiin vuonna 2023 kehittämään ilmastobudjetointia. Vuoden 2024 Ilmastobudjettipilotti koostui päästöbudjetista, jossa esitettiin hiilineutraaliustavoitteen mukaisen kaupunkitasoisen päästöjen enimmäismäärä. Lisäksi budjetissa esitettiin ilmastomuutoksen hillinnän kannalta keskeisten kaupungin yksiköiden sekä tytäryhtiöistä Vantaan Energia Oy:n sekä VTK Kiinteistöt Oy:n käyttötalousmenot ja investoinnit.

Vuoden 2025 Ilmastobudjettipilottia on edelleen laajennettu. Ilmastomuutosta koskevien teemojen lisäksi mukaan on otettu luonnon monimuotoisuutta tukevat käyttötalousmenot ja investoinnit. Pilotointiin on lisäksi otettu mukaan useampia kaupungin näiden teemojen kannalta keskeisiä yksiköitä ja Ilmastobudjetin nimeksi vaihdettiin Ympäristöbudjetti.

Vuoden 2025 aikana on tarkoitus toteuttaa kehitysprojekti, jossa Ympäristöbudjetti liitetään osaksi kaupungin resurssiviisauden tiekartan toimenpiteiden toteutumista seuraavaa Ympäristövahtia. Tämä mahdollistaa käyttötalousmenojen ja investointien seurannan toimenpiteiden toteutumisen seurannan yhteydessä.

Päästöbudjetti

Päästöbudjetti perustuu HSY:n vuosittain tekemään alueperustaiseen päästölaskentaan, johon lasketaan Vantaan alueella syntyneet lämmityksen, kulutussähkön, liikenteen, maatalouden, teollisuuden ja jätteiden käsittelyn päästöt. Sen sijaan lukuun ei lasketa kulutushyödykkeiden, kuten ruuan tai rakennustuotteiden, päästöjä.

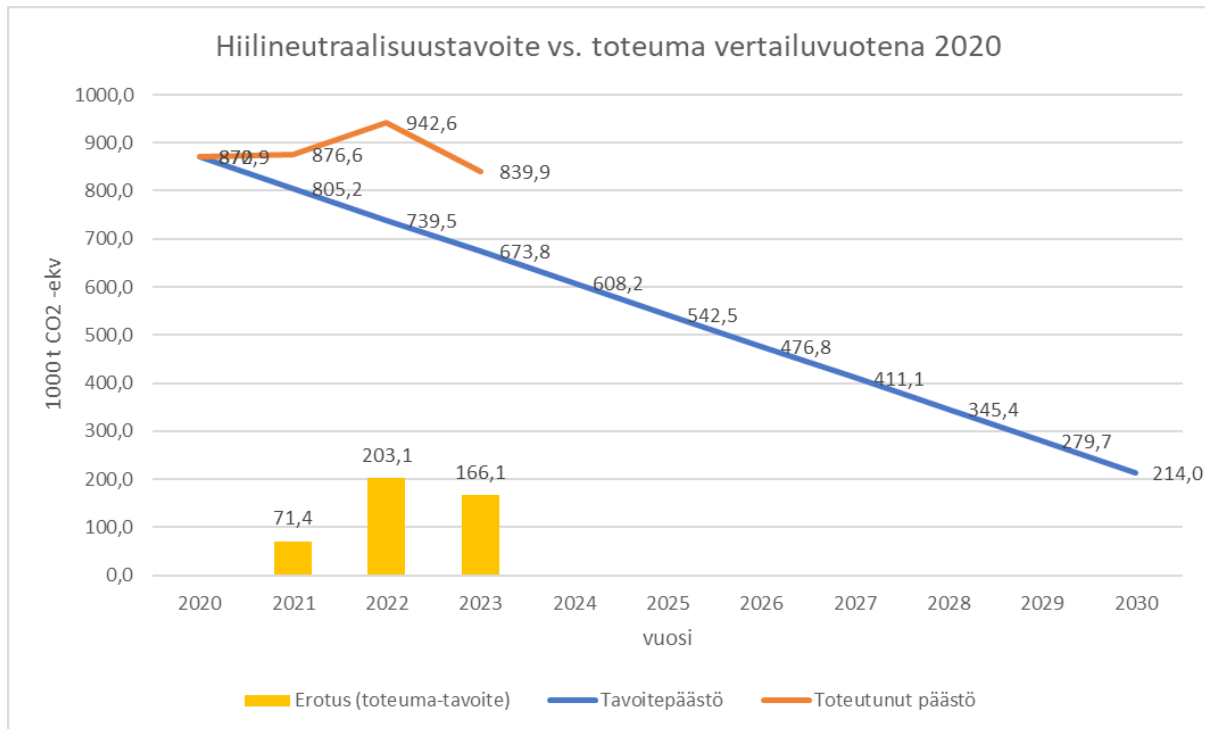
Päästöbudjetissa (Taulukko 1.) esitetään Vantaan hiilineutraaliustavoitteen 2030 mukaiset ilmastopäästöjen enimmäismäärät vuosittain. Enimmäismäärät esitetään jokaiselle päästösektorille, jotta voidaan nähdä, mitkä toiminnot etenevät oikealla kehitysuralla. Budjetissa esitetään myös arvio siitä, päästäänkö tavoitteeseen vuonna 2030, kun otetaan huomioon nykyiset päästöt, käynnissä olevat toimenpiteet ja muutokset sekä muutostarve.

Vantaan kasvihuonekaasupäästöt olivat vuonna 2023 840 kt hiilidioksidiekvivalenttia (CO₂ – ekv). Ilmastopäästöt ovat parhaiten budjetin mukaisella kehitysuralla eri sektoreiden

sähkönkulutuksessa ja jätteiden käsittelyn osalta. Kaukolämpö on jäänyt jälkeen tavoitteesta. Liikenteen päästöt laskevat hitaasti ja merkittäviä päästövähennyksiä ei ole saavutettu, vaikka liikenteen päästöt ovat merkittävimpiä päästöjä Vantaalla. Joukkoliikenteen päästöt ovat laskeneet hieman, ja kaupungilla on aktiivisia toimia kestävän liikkumisen edistämiseksi, mutta kaupungin toimet eivät yksin riitä tuottamaan tarvittavia päästövähennyksiä. Liikenteen päästöjen vähentäminen edellyttää johdonmukaista kansallista kehitystyötä. Muiden päästösektoreiden eli maatalouden ja teollisuuden päästöt ovat laskevalla uralla.

kt CO ₂ -ekv./v	Keskim. vähennys tarve/v.	Vuoden 2020 päästö	Tavoite-päästö 2022	Toteutu- nut 2022	Vähennys- tarve 2020-2022	Toteutunut vähennys 2020-2022	Tavoite-päästö 2023	Toteutu- nut 2023	Vähennys- tarve 2020-2023	Toteutunut vähennys 2020-2023
Liikenne (ml. raideliikenteen sähkö)	-29,0	347,8	289,8	338,8	-58,0	-9,0	260,9	309,3	-86,9	-38,5
Kaukolämpö	-21,6	215,6	172,5	296,5	-43,1	80,8	151,0	269,4	-64,7	53,8
Kulutussähkö	-4,2	127,2	118,8	115,5	-8,4	-11,7	114,5	89,5	-12,7	-37,7
Teollisuus ja työkonet	-1,5	54,4	51,3	76,6	-3,1	22,1	49,8	60,2	-4,6	5,8
Jätteiden käsittely	-1,7	21,7	18,3	17,3	-3,3	-4,4	16,7	20,7	-5,0	-1,0
Öljylämmitys	-4,9	48,6	38,9	47,0	-9,7	-1,6	34,0	46,2	-14,6	-2,4
Sähkölämmitys	-2,8	53,6	48,1	49,1	-5,5	-4,5	45,4	42,5	-8,3	-11,2
Maatalous	-0,1	1,9	1,7	1,9	-0,2	0,0	1,6	2,1	-0,3	0,2
Yhteensä	-65,7	870,9	739,5	942,6	-131,4	71,7	673,8	839,9	-197,1	-31,0
suunta oikea										
päästöt kasvoivat										
tavoitteessa										

Taulukko 1. Keskimääräinen päästöjen vähennystarve vuodesta 2020 vuoteen 2030 ja toteuma vuosina 2022 ja 2023. Vihreä väri kertoo hyvin toteutuneesta kehityksestä, keltainen kohtalaisesta kehityksestä ja punainen epäedullisesta kehityksestä. Vantaan päästöbudjetti osoittaa, että nykyisillä toimenpiteillä ei vuoden 2030 hiilineutraaliustavoite toteudu. Päästövähennysten saavuttamiseksi keskeistä on etenkin energiatuotannon toimien edistyminen sekä liikenteen kansallisten toimien edistyminen. (Lähde HSY)

Kuvio 1. Hiilineutraaliustavoite vs. toteuma vertailuvuotena 2020 (Lähde HSY)

Ympäristötoimien taloussuunnitelma

Tässä pilotissa on mukana kaupunkiorganisaatiosta Kaupunkirakenne- ja ympäristö - palvelualueelta asemakaavoitus- ja yleiskaavayksiköt sekä ympäristökeskus, Kadut ja puistot -palvelualue sekä Kiinteistöt ja tilat -palvelualue.

Lisäksi erikseen on tiedot kaupungin seuraavista tytäryhtiöistä: Vantaan Energia Oy, VTK Kiinteistöt Oy, Vantaan Tilapalvelut Vantti Oy, Mercuria kauppapilaitos Oy sekä Vuokra-asunnot Vantaa.

Ympäristöbudjettiin eli ympäristötoimien taloussuunnitelmaan on kirjattu ilmastonmuutoksen hillintään ja sopeutumiseen sekä kestävä liikunnan ja luonnon monimuotoisuuden edistämiseen liittyvien toimenpiteiden käyttötalouskulut ja investoinnit.

Toimenpiteen sanallinen kuvaus	TA 2025 (1000 euroa)	TS 2026 (1000 euroa)	TS 2027 (1000 euroa)	TS 2028 (1000 euroa)
Tytäryhtiöt				
Käyttötalous				
Ilmastomuutoksen hillintä	33 782	32 190	31 738	19 621
Ilmastomuutokseen sopeutuminen	500			
Kestävän liikkumisen edistäminen	430	550	655	655
Luonnon monimuotoisuuden edistäminen	36	20	20	20
Investoinnit				
Ilmastomuutoksen hillintä	79 374	87 173	94 533	52 274
Ilmastomuutokseen sopeutuminen	40	50	10	
Kestävän liikkumisen edistäminen	70	40	40	80
Luonnon monimuotoisuuden edistäminen				
Kaupunkiorganisaatio				
Käyttötalous				
Ilmastomuutoksen hillintä	860	908	938	1 098
Ilmastomuutokseen sopeutuminen	210	210	210	210
Kestävän liikkumisen edistäminen	840	760	750	950
Luonnon monimuotoisuuden edistäminen	305	300	250	240
Investoinnit				
Ilmastomuutoksen hillintä	57 160	206 810	209 920	105 120
Ilmastomuutokseen sopeutuminen	2 030	940	1 000	870
Kestävän liikkumisen edistäminen	2 060	2 380	6 750	3 580
Luonnon monimuotoisuuden edistäminen	1 321	1000	1 000	1000

Taulukko 2. Ympäristöbudjetti

Tytäryhtiöt

Tytäryhtiöiden suurimmat käyttötalousmenot liittyivät ilmastomuutoksen hillinnän osalta Vantaan Energia Oy:n biopolttoaineiden käyttöön. Suurimmat investoinnit ilmastomuutoksen hillitsemiseksi liittyivät Vantaan Energia Oy:n lämmön kausivaraston ja vaarallisen jätteen käsittelylaitoksen toteuttamiseen sekä VTK Oy:llä maalämpö- ja

aurinkopaneelijärjestelmien kehittämiseen uusissa kiinteistöissä. Ilmastomuutoksen sopeutumisen suurimmat investointivaraukset liittyvät VTK Oy:n kiinteistöjen kasvikkatojen rakentamiseen. Kestävän liikkumisen varaukset käyttötalousmenoihin ja investointeihin koostuivat Vantaan vuokrayhtiöt VAV:n ja VTK Kiinteistöt Oy:n varuksista muun muassa vähäpäästöisiin autoihin ja pyöräpysäköintijärjestelyihin.

Kaupunkiorganisaatio

Yksiköiden käyttötalouskulut koostuvat erilaisista ilmastomuutoksen hillinnän ja sopeutumisen kuluista, kuten energiankulutuksen optimoinnin lisäkustannuksista ja kiertotalouden edistämisestä sekä toimitilojen lämpöolosuhteiden hallinnasta. Ilmastomuutoksen hillintään on osoitettu määrärahoja vähäpäästöisten autojen ja työkalujen leasing-kuluihin ja biopolttoaineisiin.

Sopeutumisen käyttötalouskuluihin on osoitettu määrärahoja hulevesien hallintaan sekä kasvikkatojen ylläpidon lisäkustannuksiin. Kestävän liikkumisen käyttötalousmenot koostuivat pyöräilyn edistämistoimista, kuten sosiaalityötilojen kunnostusta ja pyöräparkkien ylläpidon kehittämisestä.

Kestävän liikkumisen edistämisen budjetoidut määrärahat kohdistuvat pääasiassa kaupunkipyöräjärjestelmän ylläpitoon.

Luonnon monimuotoisuuden edistämisen käyttötalousvaraukset koostuvat pääasiassa kaavoituksen ja ympäristökeskuksen teettämien konsulttiselvitysten kuluista.

Ilmastomuutoksen hillinnän liittyvät merkittävimmät investoinnit kohdistuvat raideliikenteen rakentamiseen, puurakentamisen edistämiseen, kaupungin rakennusten elinkaariominaisuuksien hallintaan, vähähiilisyyspalveluiksiin uusiutuvan energian lisäkustannuksiin sekä energiatehokkuuden parantamiseen.

Ilmastomuutoksen sopeutumisen kustannukset liittyvät hulevesien hallintaan, kuten kasvikkatojen rakentamiseen sekä viilennysten kustannuksiin. Kestävän liikkumisen edistämiseksi investointirahoja on osoitettu pääasiassa kävely- ja pyöräteiden rakentamiseen. Luonnon monimuotoisuuden edistämiseksi vuodelle 2025 on varattu määräraha Kirkonkylän padon osittaiselle purkamiselle. Lisäksi luonnonsuojelualueiden maanhankintaa varten on varattu 1 miljoona euroa vuosittain.